

ΝΙΚΑΡΧΟΣ ΞΕΝΩΝΟΣ, ΑΚΑΡΝΑΝ, ΜΥΣΤΗΣ

Ἐν τῇ Ἄρμονίᾳ τὸ πρῶτον¹, ἐν τῷ Γερμανικῷ τῶν Ἀθηνῶν Ἀρχαιολογικῷ Περιοδικῷ ἔπειτα² ἐδημοσιεύθη ἑμμετρον ἐπιτύμβιον ἐπιγράμμα εἰς τινὰ Νικάρχον Ξένωνος ἐν Ἀγίῳ Βασιλείῳ τοῦ δήμου Ἀνακτορίων τῆς Ἀκαρνανίας ἀρτίως εὑρεθέν, ἀναγνωστότεον δὲ καὶ στικτέον καθ' ἡμᾶς ὧδε :

1. Οὐ μὲ(ν) πατήρ με, ξείνοι, ὁ δύσμορος οὐδέ με μάτηρ
ρυμφιδίων θαλάμων ἔδρακον ἀπιόμενον,
ἀλλὰ πάρος διὰ νύκτα κατὰ πόλιν Ἄρεϊ λυγρῶ
φωτὸς ὑπὸ στυγερᾶς οὐλόμενον παλάμας.
5. Εἴκοσιπενταέτης δὲ γόνος πινυτοῖο Ξένωνος
Νικάρχος μύσταις ἄμμιγα ραιετιάω[[ν]]
οὐδὲ γονεῦσιν ἐ(μ)οῖς ἀποδοῦς χάριν. Ὡ μέγας Ἀἶδα
τόν με κατακτείναντα αἶψα καταστορέσαις.

Τὸ ἐν στίχῳ 1^ῳ τοῦ ἀντιγράφου ΟΥΜΕ ἐν τοῖς Mittheilungen διωρθώθη εἰς οὐ(δ)έ. Τὸ οὐ μὲν τῆς ἡμετέρας ἀναγνώσεως συμφωνότερον τῷ χαραγμάτι. ἔχει τι τὸ ἰδιάζον καὶ προσκοπτον τῷ μέτρῳ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ εἶδος καὶ διὰ τὴν προέλευσιν καὶ τοὺς πιθανοὺς χρόνους τῆς ἐπιγραφῆς οὐχὶ καὶ ἀπαράδεκτον.

Ἐν στίχῳ 5^ῳ ἀναγνωστότεον ραιετιάω, ἐν ὀριστικῇ, ἀντὶ τοῦ πλημμελοῦς ραιετιάων, εἴτε ὁ ἀντιγραφεὺς εἴτε ὁ χαραξίας τὸν λίθον εἶναι ὑπαίτιος τῆς προσθήκης τοῦ τελικοῦ Ν.

Ὡσαύτως δ' ἐν στίχῳ 7^ῳ θετέον ἐ(μ)οῖς ἀντὶ τοῦ κακῶς ἢ χαραχθέντος ἢ ἀντιγραφέντος εἰς, ὅπερ οὐδαμῶς ἀρμόζει εἰς τὸ στόμα τοῦ ἐν τῷ ἐπιγράμματι φθεγγομένου Νικάρχου. πλὴν ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ ραιετιάων κεῖται ἐπὶ τοῦ λίθου ραιετιάει ἐν τρίτῳ

¹ Ἄρμονία ἐπιστημ. περιοδικὸν σύγγραμμα, Α' σ. 352, 353 καὶ 464.

² Mitth. d. D. Arch. Inst. XXV. σ. 113.

προσώπῳ, ὅπερ ἀνώμαλον ἐν προσφωνήσῃ κατὰ τὰ λοιπὰ πάντα πρωτοπροσώπῳ.

Παρανόησις τοῦ ἐν στίχῳ 6^ο «μύσταις ἄμμηγα» παρήγαγε τὸν ἐν τῇ Ἀρμονίᾳ πρῶτον ἐκδόστην τοῦ ἐπιγράμματος εἰς ζήτησιν ἐπὶ γῆς τῶν μυστῶν, μεθ' ὧν κατῴκει ὁ δολοφονηθεὶς. Ἀλλ' ἐκ τοῦ τάφου φωνεῖ ὁ νεκρὸς λέγων ἀπλῶς τοῦτο, ὅτι ἐν Ἄδου μετὰ μακάρων οἰκεῖ.

Κατὰ τὰς παρά τῳ ἀρχαίῳ ἑλληνικῷ λαῷ γενικῶς κρατούσας θρησκευτικὰς ἰδέας, μόνος ὁ τετελεσμένος, ὁ μύστης, θνήσκων ἐγένετο ὄλβιος, μάκαρ, μακάριος ὁ ἀτέλεστος, ὁ ἀμύητος δὲν εἶχε τὴν αὐτὴν τύχην.

Ὅς δ' ἀτελής ἱερῶν, ὅς τ' ἔμμορος, οὔ ποθ' ὁμοίην
αἴσαν ἔχει, φθίμενός περ, ἐπὶ ζόφῳ ἐδρόωεντι ¹.

Ὁ ἀμύητος, ὁ ἀτέλεστος, καὶ αὐτὸς ὁ ἐναρετωτατος, Ἀγησίλαος ἢ Ἐπαμεινώνδας, ἀφικόμενος εἰς Ἄδου «ἐν βορβόρῳ κείσεται», «ὁ δὲ κεκαθαρισμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν οἰκήσει». — Κρείττονα μοῖραν εἶχον, μετὰ τῶν θεῶν ὤκουν ἢ διῆγον, ἐν ταῖς μακάρων νήσοις διέτριβον θανόντες καὶ εἰς Ἄδου καταβάντες μόνοι οἱ μύσται ².

Χαῖρε, παῖθ' ὃν τὸ πάθημα τὸ γ' οὔ ποθι πρόσθε ἐπεπόνθεις
θεὸς ἐγένου ἐξ ἀνθρώπου,

λέγει πρὸς τὸν τεθνεῶτα νεκρικῆς τῆς ταινίας ἐν σικελικῷ τάφῳ εὑρεθεῖσα.

Ὅλβιε καὶ μακαριστέ, θεὸς δ' ἔση ἀντὶ βροτοῖο.

λέγει ἄλλη ὁμοία σικελικὴ πινακίς. Ὁρθότατα δὲ παρατηρεῖ ὁ P. Foucart ἐν τῇ περισπουδαστῶ περι τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων πραγματείᾳ εἰς ἣν παραπέμπομεν ³, ὅτι, οὕτως ἐχούσης τῆς κοινῆς πίστεως περὶ τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς τῶν μυστῶν, ὡς συνάγεται ἰδίως ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν, ἐν αἷς τὸ γενικὸν αἰσθημα μαρτυρεῖται πολλάκις κάλλιον ἢ παρά τοῖς

¹ Ὕμνος εἰς Δήμητρα, στίχ. 482 - 483.

² Πλάτωνος Φαίδων, 13, 29. Γοργίας, 47. Πολιτεία, Β', 6. Κικέρωνος de legibus, II, 14. Ἰσοκράτους ῥήτορος λόγοι II' 16'. Ἰσοκράτους Πανηγυρικός, 28. Σοφοκλέους ἀπόσπασμα 348. Διογένους Λαερτίου, VI, 2. Πλουτάρχου, Πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημ. ἀκούειν, 4.

³ Recherches sur l'origine et la nature des mystères d'Eleusis, πολλαχῶς καὶ ἰδίως ἐν σ. 54 - 55.

συγγραφεύσιν, ἡ περὶ τῆς μελλούσης μακαριότητος πεποίθησις est assez vive pour aller jusqu'à l'enthousiasme et faire envisager la mort comme un gain:

*Ἡ καλὸν ἐκ μακάρων μυστήριον, οὐ μόνον εἶναι
τὸν θάνατον θνητοῖς οὐ κακόν, ἀλλ' ἀγαθόν.*

Ταῦτα συντελοῦσιν εἰς ἐξήγησιν τῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐπιγράμματι λόγων τοῦ προώρως ὑπὸ φονικῆς χειρὸς ἀποθανόντος Νικάρχου. Κλαίει μὲν τὴν ἀτυχίαν πατρὸς καὶ μητρὸς ἐπιζησάντων ἵνα ἴδωσιν εἰκοσιπενταέτη μάλισ τὸν υἱὸν αὐτῶν, ἀνυμφον, ἀνυμέναιον, δολοφονούμενον· λυπεῖται ὅτι οὐδὲ ν' ἀποδώσῃ τῶν τροφείων τὴν χάριν εἰς τοὺς γεννητόρας ἐπέτρεψεν αὐτῷ ἡ μοῖρα· ἐπικαλεῖται ταχίστην τοῦ μεγάλου θεοῦ Ἄδου τὴν τιμωρίαν ἐπὶ τοῦ δολοφόνου τὴν κεφαλὴν·—ἀλλὰ καὶ μακαρίζει ἑαυτὸν ὅτι ἀποθανὼν νέος κατοικεῖ ἤδη μύσταις ἄμμιγα, μετὰ μυστῶν, διάγων οὕτω βίον θεῖον.

Ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι Νικάρχος ὁ Ξένωνος καὶ ζῶν συγκατελέγετο μεταξὺ τῶν μεμυημένων.

Ἐν Κηφισίῳ, τῇ 18 Αὐγούστου 1900.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ